

<http://revped.ise.ro>

Print ISSN 0034-8678; Online ISSN: 2559 - 639X

LEARNING EXPERIENCES OF THE STUDENTS IN ETWINNING PROJECTS

Experiențe de învățare ale elevilor prin intermediul proiectelor eTwinning

Luminița CATANĂ, Angelica MIHĂILESCU

Journal of Pedagogy, 2022 (2), 29 - 44

<https://doi.org/10.26755/RevPed/2022.2/29>

The online version of this article can be found at: <https://revped.ise.ro/en/category/2022/>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Published by:

**CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
UNITATEA DE CERCETARE ÎN EDUCAȚIE**

<http://www.ise.ro/>

<https://rocnee.eu/>

Further information about *Revista de Pedagogie – Journal of Pedagogy* can be found at:

Editorial Policy: <http://revped.ise.ro/editorial-policy/>

Author Guidelines: <http://revped.ise.ro/en/author-guidelines/>

EXPERIENȚE DE ÎNVĂȚARE ALE ELEVILOR PRIN INTERMEDIUL PROIECTELOR ETWINNING

Luminița Catană*
Angelica Mihăilescu**

Unitatea de Cercetare în Educație,
Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație,
București, România
luminita.catana@ise.ro, angelica.mihailescu@ise.ro

Rezumat

Articolul evidențiază perspectiva elevilor referitoare la experiența lor în programul eTwinning, la investiția lor de resurse, așteptările, precum și rezultatele școlare și personale obținute ca urmare a implicării lor. Sunt analizate opiniile elevilor despre dimensiunea colaborativă a acestor proiecte în contexte noi de învățare, eficiența comunicării, perspectivele dezvoltării personale, competențele formate, starea de bine și motivația pentru învățare. Articolul are la bază analiza secundară a datelor colectate în cadrul unei cercetări derulate în anul 2021, pe un eșantion de 921 de elevi de gimnaziu și liceu, care a avut ca scop evaluarea efectelor Acțiunii eTwinning în România. Articolul se concentrează pe analiza datelor calitative referitoare la experiențele de învățare pe care Acțiunea eTwinning le-a oferit elevilor participanți.

Cuvinte-cheie: curriculum aplicat în viața de zi cu zi, diversitate culturală, experiențe educaționale, învățare prin colaborare.

Abstract

The article highlights the students' perspective regarding their experience with eTwinning, their investment of resources, their expectations, as well as the academic and personal outcomes obtained as a result of their involvement. The students'

---

* Cercetător științific dr., Unitatea de Cercetare în Educație, Centrul Național de Politici, Evaluare și Examinare, București, România.
** Cercetător științific dr., Unitatea de Cercetare în Educație, Centrul Național de Politici, Evaluare și Examinare, București, România.

opinions about the collaborative dimension of these projects in new learning contexts, the effectiveness of communication, the perspectives of personal development, the skills they developed, the well-being, and the motivation for learning are analyzed. The current article is based on a secondary analysis of data collected in a research project carried out in 2021 on a sample of 921 secondary and high school students, which aimed to assess the effects of the eTwinning project in Romania. The article focuses on the analysis of qualitative data regarding the learning experiences that the eTwinning project provided to the participating students.

Keywords: *collaborative learning, cultural diversity, curriculum applied in everyday life, educational experiences.*

1. Context teoretic

Formarea elevilor este astăzi privită într-un context mai larg decât cel al dobândirii achizițiilor cognitive, profilul elevului incluzând, de altfel, dimensiunea metacognitivă și de interrelaționare, prin trimiteri la dezvoltare personală, creativitate, gândire critică, capacitate decizională, ingeniozitate în rezolvarea unor probleme personale, sociale sau de natură științifică, perseverență, toleranță. Aceste aspecte sunt reflectate și în principiile care stau la baza construirii curriculumului național, dintre care îl amintim pe acela al centrării pe elev, care prevede adecvarea educației la nevoile de învățare ale elevilor: „Curriculumul național facilitează adecvarea educației la nevoile de învățare și dezvoltare ale copilului și la abordarea holistică minte-corp-suflet” (Palade et al., 2020, p.19).

Unul dintre programele educaționale care vizează dezvoltarea de competențe transversale la elevi este programul eTwinning, cofinanțat de Comisia Europeană și lansat în 2005. Programul este bazat pe activități de tip proiect, realizate în colaborare între școli și derulate prin intermediul platformei digitale europene [etwinning.net](https://www.etwinning.net).

Participarea elevilor și a profesorilor este benevolă, iar inițiativele de proiecte au avut un trend crescător considerabil de-a lungul timpului, în țara noastră (Alexandru et al., 2022). De la debut până în anul 2021, acest program s-a desfășurat cu elevi și profesori din 43 de țări europene din peste 230.000 de

școli, iar România s-a situat pe locul șase ca număr de proiecte derulate. Participanții comunică prin canalele digitale obișnuite, sincrone și asincrone, dar au avut șansa să utilizeze și o platformă digitală, cu spații colaborative și aplicații digitale utile pentru comunicare și organizarea spațiului virtual. Experiențele de învățare dobândite prin eTwinning au constituit un avantaj evident pentru elevii și profesorii participanți, deoarece competențele digitale exersate în acest context au făcut tranziția mai lină către școala online din timpul pandemiei (Alexandru et al., 2022).

Răspunsul curriculumului național la problemele concrete pe care un elev le întâlnește și pe care ar trebui să le rezolve în viața de zi cu zi rămâne o problemă delicată a școlii românești. Este dificil pentru elevi să aplice ceea ce învață în situațiile de viață, unde ar avea nevoie de aceste achiziții, din cauza faptului că nu sunt, probabil, suficient exersate anumite căi sau metode care facilitează transferul unor cunoștințe în situații concrete. Și profesorii recunosc faptul că elevii au adesea cunoștințele de care au nevoie, dar au dificultăți în a face transferul către alte discipline sau în viață. Opțiunea pentru abordarea centrată pe elev vizează îmbunătățirea procesului de învățare, dându-i ocazia elevului să se implice în mod activ în propria formare. Predarea centrată pe elev încurajează interacțiunea dintre profesor și elev, dar și între elevi, iar activitatea se poate desfășura atât în clasă, cât și în afara ei; sunt agreate metode de învățare precum învățarea colaborativă, învățarea prin experiență directă, excursii, povești, prin dialog, rezolvarea de probleme, proiecte (Khales, 2016; Khales & Meier, 2013; Pappas, 2013). Pe de altă parte, pentru profesorul dornic să îmbrățișeze inovația didactică este uneori dificil să transforme categoriile de activități din programele școlare într-o suită de activități concrete, interactive, semnificative pentru elevi, fie din lipsa unui model pedagogic care să faciliteze crearea acestei conexiuni, fie din lipsă de exemple sau de inspirație. Din acest punct de vedere, programul eTwinning poate constitui o sursă de inspirație pentru profesorii din învățământul preuniversitar, deoarece proiectele din cadrul acestuia sunt construite astfel încât să conecteze învățarea cu problemele reale ale elevilor.

Proiectele eTwinning au în vedere nevoia de învățare a fiecărui participant (Alexandru et al., 2022), aceasta putând fi definită prin decalajul dintre starea de performanță școlară realizată și starea de performanță dorită (Altschuld & Kumar, 2010). Mai mult, acest program poate fi o sursă pentru analizarea

factorilor care contribuie sau inhibă dezvoltarea de competențe sau a factorilor care facilitează transferul învățării, cum ar fi utilizarea tehnologiei, prin platforme și aplicații colaborative (Arias & Clark, 2004; Stefaniak, 2021). Într-o lucrare referitoare la teoria organizării situațiilor de instruire, Ioan Cerghit (1991) propunea, într-o viziune nouă la acea dată, un model teoretic reglabil și flexibil de învățare, bazat pe analiza realului pedagogic, pe care îl consideră „o colecție consistentă de situații de instruire” care, prin organizare, poate susține învățarea elevilor (p. 10). Modelul propus poate fi considerat o reacție, la momentul respectiv, la tendința de a rezolva problemele învățării exclusiv prin aplicarea unor soluții deduse din teoretizări de natură psihopedagogică sau din analiza conținuturilor disciplinare. În aceeași cheie de discuții, Eric Gilder (1994) propunea, în aceeași perioadă, plecând de la analize personale și de la experiența acumulată, un model analitic pentru desfășurarea activității unui profesor la clasă. Deși modelul era construit pentru înțelegerea unei teme din aria disciplinelor socioumane, acesta este aplicabil și pentru alte domenii disciplinare sau chiar în zona de interdisciplinaritate. Modelul era format din patru etape, prima fiind experimentarea realității conform intuiției personale, urmată de elaborarea unei viziuni personale, logice și coerente asupra lumii, văzută ca o consecință logică a primei etape. Primele două etape erau urmate de una de construire a unor argumente științifice pe baza analizării informațiilor și a identificării unor relații. Ultima etapă, potrivit lui Gilder (1994), consta într-o încercare de a realiza o sinteză asupra subiectului studiat (p. 78). Acest model poate fi recunoscut în multe proiecte din cadrul eTwinning, mai ales pentru elevii din clasele mai mici. În cazul proiectelor care se adresează elevilor de vârste mai mari, calea de învățare propusă inversează unele etape ale modelului propus de Gilder. Elevii mari pornesc de la un scop propus, un rezultat urmărit sau o problemă comunitară/socială reală, aleasă de obicei de un grup de profesori sau elevi implicați în proiect. Elevii identifică soluții posibile, apoi le aleg pe cele mai eficiente, pe care uneori le aplică. În astfel de situații, cei implicați în derularea unui proiect au recurs frecvent și la instrumente tehnologice de informare, de prelucrare a datelor și de comunicare online.

În demersul de conectare a achizițiilor elevului la problemele de zi cu zi, reușita acțiunii didactice depinde, în mod clar, de conștientizarea rolului pe care elevul îl are în învățare, de autonomia sa, de opiniile și convingerile personale, de atitudini despre învățare, de modul de comunicare și

interacțiunea în situațiile didactice pregătite de profesor. Din acest punct de vedere, programul eTwinning oferă elevilor contexte de exersare a autonomiei în învățare.

Pentru profesori, avantajul major al implicării în proiectele eTwinning este acela că au posibilitatea să coopereze cu profesori din alte țări și să găsească împreună cele mai bune și autentice contexte de învățare pentru o temă aleasă – disciplinară sau transversală. De asemenea, pot discuta dacă o metodă propusă a mai fost utilizată în trecut și, dacă da, cu ce rezultate, cât este de eficientă sau dacă este adecvată pentru învățarea online (McDonald & West, 2020; Stefaniak, 2021). Și părinții, ca beneficiari indirecti ai educației din școală, consideră necesar ca școala să răspundă într-o măsură mai mare intereselor de studiu ale elevilor, să interconecteze disciplinele școlare cu viața și să le confere valențe practice mai puternice (Catană & Angelușiu, 2018).

2. Metodologie

Articolul de față realizează o analiză secundară a datelor colectate în cadrul proiectului de cercetare *Parteneriate pentru învățare. Experiințe ale elevilor, profesorilor și școlilor* (Alexandru, 2022). Proiectul a implicat un demers investigativ aplicat în anul 2021, care a vizat evaluarea rezultatelor și a impactului proiectelor eTwinning derulate în ultimii 10 ani în România. Demersul a cuprins analiza datelor de context extrase de pe platforma eTwinning.net, analiza de documente referitoare la Acțiunea eTwinning, precum și ancheta prin chestionar adresat cadrelor didactice și elevilor și ancheta prin interviu de grup.

Articolul analizează o serie de aspecte colectate prin chestionarul adresat elevilor. La acest chestionar au răspuns 921 de elevi din toate județele și regiunile din țară, participanți la rețeaua eTwinning. Lotul de elevi respondenți nu constituie un eșantion reprezentativ pentru toți elevii participanți la programul eTwinning; acesta a avut următoarele caracteristici: 49,6% elevi de gimnaziu și 50,4% elevi de liceu; 64,1% fete și 35,9% băieți; ponderi relativ similare de elevi din mediul urban și din mediul rural. Toți elevii respondenți au avut experiențe anterioare de participare la proiecte eTwinning, cu o medie de trei participări în astfel de contexte.

Articolul abordează informațiile colectate prin întrebările cu răspuns deschis, referitoare la percepțiile elevilor cu privire la roluri exersate, luarea unor decizii, autonomie, eficiență în învățare, deschidere către celălalt și către alte culturi, prin raportare la competențele de literație, multilingvism, personale, sociale, civice, antreprenoriat, a învăța să înveți, digitale, la situațiile concrete în care au utilizat competențele formate prin intermediul eTwinning, în timpul orelor și/sau în afara acestora. În analiză, unele date calitative sunt corelate punctual cu o serie de date cantitative colectate prin chestionar, pentru a argumenta unele concluzii sau pentru a le detalia pe altele.

Analiza realizată în cadrul acestui articol își demonstrează utilitatea prin evidențierea unor aspecte de impact semnificativ pe care le-a produs participarea elevilor la proiecte eTwinning. Aceste aspecte pot orienta propunătorii de proiecte eTwinning în definirea obiectivelor pe care și le formulează, precum și în monitorizarea efectelor implicării școlilor și a actorilor educaționali în comunitatea online a școlilor din Europa eTwinning.

3. Rezultate obținute

Aproape toți elevii participanți la ancheta prin chestionar au menționat explicit că au participat de bunăvoie în aceste proiecte, evocând unul sau mai multe dintre următoarele motive: interesul pentru temă, dorința de a lucra cu elevi din cât mai multe țări, interes pentru activitățile eTwinning, care au fost percepute ca fiind diferite de cele derulate în mod obișnuit la clasă. Temele de interes aparțin deseori unor zone de integrare curriculară, precum cunoașterea specificului cultural din țările partenere, obiceiuri specifice unor regiuni europene, protecția mediului, poluare și reciclare sau exersarea comunicării într-o limbă străină. Pentru elevi, principalele elemente de diferențiere a acestor proiecte, în raport cu activitățile școlare curente, au fost: includerea tehnologiilor digitale în scopul realizării unei comunicări constante și mai profunde; colaborarea frecventă și autentică în cadrul unor echipe de elevi din aceeași clasă sau din clase, din școli sau din țări diferite; apelarea la metode de învățare moderne, care respectă diversitatea stilurilor de învățare; interdisciplinaritatea, prin conectarea informațiilor și abilităților dobândite la diverse discipline și aplicarea acestora în viața cotidiană.

Răspunsurile formulate de elevi relevă alegerea aspectelor confirmate/ experimentate de aceștia, care și-au dovedit utilitatea în contexte noi, prin raportare la situații din viața lor de zi cu zi. Opiniile exprimate de elevi evidențiază beneficiile aduse de proiect în raport cu școala, dar și în plan personal, în afara școlii. Este important de analizat cum reușesc elevii să valorifice contextele de învățare create de proiectele eTwinning pentru a-și dezvolta competențe care îi definesc ca ființe reflexive, autonome, flexibile, capabile de a-și formula proiecte pe termen lung, de a-și analiza propriile percepții din perspective multiple și de a le modifica în scop ameliorativ.

3.1. Dezvoltarea personală: altfel de experiențe educaționale

Proiectele eTwinning permit, în principiu, o mai bună adaptare a demersurilor de învățare la nevoile/așteptările de învățare ale elevilor, comparativ cu strategiile de predare-învățare utilizate de obicei la diverse discipline din orarul școlar, creând ocazii pentru dezvoltarea competențelor necesare în viață (de exemplu, vorbitul în public, regulile de comunicare digitală, opțiuni personale cu privire la petrecerea timpului liber, stil de viață sănătos, voluntariat). Prin intermediul acestor competențe, elevilor li se oferă, de asemenea, ocazia să iasă din spațiul lor de viață cunoscut și să accedă la alte experiențe de viață, la alte culturi. Aceasta reprezintă pentru mulți elevi o deschidere către alte tipuri de experiențe, în care „a ști” și „a experimenta” capătă sens și sunt efectul unor opțiuni personale.

Contextul interactiv, în propria cultură și intercultural, specific proiectelor eTwinning, oferă multe ocazii de explorare a competențelor lingvistice atât în limba maternă, cât și în limbi străine. Răspunsurile la chestionar evidențiază că un număr mare de elevii consideră că au exersat o limbă străină în programul eTwinning; acest fapt dovedește nu doar utilitatea acestor experiențe, ci și faptul că elevii percep accesul la alte limbi și deschiderea către alte spații socioculturale ca reprezentând atuuri personale, care le pot aduce beneficii în dezvoltarea lor pe termen lung. Sunt amintite experiențe, precum: *„când mergi în altă țară și nu cunoști limba respectivă, dar ai cunoștințe lingvistice la limba engleză, comunicarea se face mult mai ușor”*; *„cu siguranță, în urma proiectelor, mi-am dezvoltat vorbitul limbii engleze, lucru care m-a ajutat atunci când a trebuit să comunic cu*

persoane din afara țării”; „*am exersat comunicarea cu alte persoane, oferindu-mi curaj să vorbesc în public*”; „*faptul că am putut să vorbesc liber în fața colegilor și a profesorilor m-a ajutat să-mi îmbunătățesc vocabularul și modul de exprimare*”; „*am avut mai multe cunoștințe despre țara de origine a prietenei mele și am putut să comunic cu ea despre țara ei și a fost surprinsă plăcut*”; „*am putut îndruma pe stradă un om străin, către o instituție, în limba engleză*”; „*în proiectele la care am participat, am comunicat în limba engleză, iar acest fapt mi-a permis să discut mai liber cu persoanele străine, când am plecat în vacanță în Marea Britanie*”; „*în această vară am fost în Turcia cu părinții și am știut informații despre cultura lor*”. Exemplele de mai sus relevă contexte noi în care elevii și-au validat competențele și au trăit experiențe concrete de interacțiune interculturală.

O altă reprezentare care merită adusă în discuție în analiza de față se referă la percepțiile elevilor despre „cultura generală”, datorită mizei pe care aceasta o poate avea pe termen lung, la nivel personal și profesional. Deși sintagma aceasta poate presupune o dihotomie între „a ști” și „a face”, între cunoaștere teoretică și cunoaștere aplicabilă/utilă în viața de zi cu zi, totuși opiniile exprimate de elevi în cadrul chestionarului validează utilitatea acestor achiziții pentru dezvoltarea personală pe termen lung, pentru curiozitatea și deschiderea către zone noi de cunoaștere constituind motorul legitimării acestor obiective de învățare. Iată câteva opinii, în acest sens: „*faptul că am învățat despre alte culturi și tradiții mă ajută la cultura generală*”; „*nu mi-au fost deloc de folos în viața de zi cu zi, dar mi-am îmbogățit cultura generală*”.

Răspunsurile elevilor evidențiază că nevoile de structurare a raporturilor cu sine și cu lumea exterioară își găsesc puncte de sprijin prin experiențele eTwinning, care au rolul de a favoriza reflecția și luarea unor decizii. În ceea ce privește cunoașterea de sine, elevii pun accent pe aspecte privind încrederea în sine, autoevaluarea („*m-a ajutat să îmi dezvolt mai bine capacitatea de a comunica în limba engleză*”), capacitatea de a fi empatic („*să fiu mai înțelegătoare*”; „*am învățat să am răbdare mai multă cu ceilalți*”), organizarea personală („*să mă gândesc mai bine înainte de a face un lucru*”; „*să fiu mai ordonată*”; „*să fiu punctuală*”), urmărirea unor obiective personale („*cum să învăț ceva cu plăcere și atenție*”; „*perseverență*”). Nu în ultimul rând, opiniile exprimate de elevi pun în

evidență disponibilitatea lor pentru schimbarea propriei perspective față de valori, atitudini și comportamente care pot crește calitatea mediului în care trăiesc („am învățat din proiectele eTwinning de ce este bine să reciclăm”; „drepturile copiilor”). Preocupările elevilor se îndreaptă și către dezvoltarea creativității, a imaginației sau către o mai bună gestionare a timpului: „datorită acestui proiect am reușit să văd lucrurile din altă perspectivă, îmbogățindu-mi imaginația; acest lucru mă ajută la română, când citesc un text pe care trebuie să îl interpretez”; „am învățat să fiu descălecată, să vin cu idei noi, creative, iar acest lucru m-a ajutat să învăț să-mi organizez mai bine timpul și activitățile”.

Aproape jumătate dintre elevii participanți au considerat că programul eTwinning a fost o ocazie de a învăța să-și gestioneze timpul de lucru și sarcinile de învățare (Alexandru et al., 2022). Răspunsurilor elevilor vizează și atitudini față de învățare, precum și oportunitatea de a transforma, mai târziu, competențele formate în avantaje profesionale: „să fiu pozitiv atunci când trebuie să învăț ceva nou”; „cursul de robotică propus și dirijat de echipa Finlandei a adus diferite informații despre programare, cât și despre arhitectura unui robot și cum poate fi construit”; „informațiile dobândite mă pot ajuta în informatică și inginerie”; „mi-am perfecționat abilitatea de a edita video, iar acest lucru m-a ajutat mult, deoarece acesta era doar un hobby, dar acum poate deveni meserie”. Elevii au înțeles importanța, la nivel personal, a cunoștințelor sau a competențelor formate prin aceste proiecte, confirmate în diverse contexte concrete de viață (de la formal la informal): „i-am impresionat pe prietenii mei cu informațiile despre roci pe care le-am aflat în cadrul proiectului SNAP!inside the Earth”; „am învățat să îmi exprim mai bine ideile datorită proiectelor și mi-a folosit mai departe”.

3.2. Învățarea în echipă și nevoia valorizării contribuției personale

O strategie didactică eficientă, care încurajează interacțiunea în cadrul unor echipe, este învățarea prin colaborare, aceasta fiind menționată de o bună parte dintre elevii respondenți care au participat la proiecte eTwinning. Învățarea prin colaborare facilitează dezvoltarea responsabilității personale, datorită implicării individuale în procesul de învățare, în contextul

interdependenței relaționale care are loc într-o echipă. Unii factori au o influență deosebită asupra învățării prin colaborare (Oprea, 2006): modul în care sunt grupați elevii în cadrul unei echipe, modul în care sunt distribuite sarcinile, instituirea și respectarea unor reguli și norme de grup, rezolvarea conflictelor, dar și dimensiunea grupurilor. În general, proiectele din cadrul programului eTwinning sunt bine organizate și încurajează respectarea unor norme comportamentale în învățarea cu prezență fizică sau în spațiul virtual. Elevii au ocazia de a învăța să colaboreze ca membri în echipe, în cazul elevilor mai mari/mai experimentați existând chiar oportunitatea de a deveni coordonatori de grup.

Răspunsurile elevilor la întrebările din chestionar menționează o serie de calități personale, dezvoltate ca urmare a învățării prin colaborare: respectarea unor norme de grup, toleranță, întraajutorare, prietenie („*prin proiect am învățat să lucrez mai bine în echipă, să fiu mai deschisă și să comunic mai bine cu cei din jur – m-a ajutat în viața de zi cu zi, când întâlneam persoane noi, fiindu-mi mult mai ușor să vorbesc cu ele și să îmi fac prieteni noi*”). În unele cazuri, ca urmare a acestor experiențe de învățare autentice, complexe, elevii au constatat că au putut să comunice mai eficient și și-au schimbat modul de apreciere a rezultatelor personale (în contexte neconcurențiale), ceea ce conduce la așteptări mai juste în privința învățării („*am învățat să comunic cu persoane străine, ceea ce m-a făcut mai sociabilă și mai curajoasă, să particip și la alte ore, încercând să dau răspunsul corect, și să mă acomodez cu gândul că nu tot ce fac trebuie să fie perfect*”). Lipsa de exercițiu colaborativ în contextele de învățare școlară presupune, în opinia unor elevi respondenți, limitarea accesului la proiecte de grup a celor demotivați. În același timp, formatul colaborativ specific proiectelor eTwinning conferă o voce elevilor, îi motivează să participe la luarea deciziilor, să își exprime punctele de vedere și să le respecte pe cele ale colegilor („*m-au ajutat să-mi exprim opiniile*”; „*am învățat să fiu mult mai deschis la alte idei și opinii și să ajung la acorduri comune și rezolvări mult mai practice și eficiente*”; „*am învățat să respect diferențele dintre copii și opiniile lor*”).

Modalitățile concrete de lucru în grup, asumarea și respectarea regulilor de derulare a proiectelor, dinamica rolurilor, diversitatea sarcinilor de lucru sunt aspecte care concură la asigurarea unui mediu pozitiv de învățare, de

încredere în sine și în ceilalți și oferă oportunități pentru formularea de feedback din partea profesorului și între colegi, precum și de evaluare a gradului de reușită a unui proiect. Peste două treimi dintre elevii respondenți la chestionar au menționat astfel de efecte produse de implicarea lor în proiecte eTwinning (Alexandru et al., 2022). În acest context, elevii au așteptări legate de formatul colaborativ de activitate, care presupune și respectarea unui echilibru între munca în echipă și cea individuală, precum și aprecierea contribuțiilor personale și a originalității (*„în opinia mea, ar fi de apreciat dacă s-ar face și proiecte pe cont propriu, pentru a se aprecia și munca individuală, astfel oferind proiectelor o amprentă unică de la fiecare elev”*).

Beneficiile strategiilor colaborative se pot situa pe mai multe paliere ale dezvoltării personale și de grup, deoarece dezvoltă capacitățile cognitive și abilitățile sociale ale elevilor implicați, au efecte asupra trăsăturilor lor de personalitate, iar la nivel de grup conduc la schimbări ale culturii și ale managementului grupului. Din această perspectivă, la nivel informativ și formativ, elevii au avut ocazia să împărtășească, prin intermediul eTwinning, experiențe de viață cu colegi din alte țări, pe care le-au utilizat în diverse situații particulare (*„am învățat unde se aflau țările și orașele din care proveneau echipele participante, iar noțiunile aflate le-am folosit la orele de geografie”*; *„am aflat lucruri interesante despre cântecele celebre dintr-o mulțime de țări”*). Cei implicați menționează că echipele eterogene conferă mai multe avantaje, iar pe baza experiențelor lor directe, elevii au formulat o serie de recomandări care vizează constante ale unui stil de lucru (*„să fie încurajată munca în echipă între elevi diferiți din punct de vedere lingvistic și cultural”*; *„consider că, pentru a îmbunătăți proiectele eTwinning, să avem posibilitatea de a întâlni și de a cunoaște persoane din alte țări străine”*; *„ar trebui incluse mai multe țări de pe toate continentele în comunitatea eTwinning, deoarece schimbul de experiență ar fi și mai bogat”*). Aceste interacțiuni cu elevi diferiți, din alte zone ale țării și din alte țări, îi stimulează în mod deosebit pe participanții la proiecte, aceștia devenind mai performanți, dezvoltându-și în același timp capacitățile de comunicare, de înțelegere a unei situații sociale, științifice, de natură estetică, uneori reușind să mențină comunicarea și după încheierea proiectului.

3.3. Contexte noi pentru exersarea competențelor

Analiza datelor cantitative privind participarea elevilor la Programul eTwinning – experiență care presupune, în România, mai mult de 10 ani și un număr foarte mare de proiecte derulate – relevă că peste jumătate dintre elevi și-au dezvoltat competențele de comunicare în limba maternă și străină, competențele digitale (Alexandru et al., 2022), dar și competențele sociale și civice, a învăța să înveți, antreprenoriale etc. Pentru a-și aprecia nivelul de competență, elevii au nevoie de contexte noi, autentice, în care sunt puși în situația să rezolve o problemă reală și, implicit, să reflecteze la cum anume s-au descurcat, pentru a aprecia ce a funcționat, ce nu a funcționat și ce ar putea face în viitor. Sunt, aici, pași esențiali pe drumul spre autonomia în învățare, parcurși într-un mod constructiv și cu motivații personale, asumate. Analiza diversității răspunsurilor elevilor evidențiază că apar frecvent raportări la experiența proprie, utilizând sintagme precum „am învățat despre”, „am învățat cum să”, „am făcut”, „am aplicat”, „m-au ajutat la” etc. Avem astfel o multitudine de perspective asupra sensului învățării pentru elevii respondenți: Pentru ce înveți? Ca să înțeleg? Ca să știu că pot face? Ca să fac? Exemplele de mai jos sunt semnificative pentru „polifonia” obiectivelor de învățare ale elevilor.

Dimensiunea de interrelaționare a fost exersată și consolidată, potrivit opiniilor exprimate de elevi („*cel mai mult mi-a fost de folos cum să mă comport în societate. Sunt diferite proiecte care te învață și te ajută să știi mai multe*”), fiind manifestă și latura atitudinală, de deschidere către celălalt, de conștientizare a unor stereotipuri/prejudecăți sociale („*subiectele pe care le-am discutat în aceste proiecte m-au ajutat să înțeleg problemele fiecăruia și motivul de unde apar aceste probleme*”; „*cooperarea cu mai mulți oameni de diferite rase și naționalități*”; „*un exemplu bun ar fi când merg la magazin și mă întâlnesc cu romi și îi salut frumos*”).

Dezvoltarea unor competențe transversale, care facilitează transferurile în contexte noi reprezintă un alt aspect de impact al participării la proiectele eTwinning. Acesta vizează utilizarea unor strategii de documentare („*căutarea unor informații mult mai ușor de pe site-uri mai accesibile*”), de organizare a unui nou proiect („*când a trebuit să fac un poster pentru școală, despre mediu, am știut să îl structurez de la eTwinning*”; „*mă*

ajută să organizez ce am de făcut în fiecare zi, utilizând programele învățate în aceste proiecte”; „am învățat să îmi exprim mai bine ideile datorită proiectelor”) sau de reflecție și selectare a unor tehnici de lucru validate („munca depusă de mine în proiect, în special cea digitală, m-a ajutat să învăț/să îmi reamintesc anumite tehnici, moduri de creare ale designului”; „acum când vizionez un film îl înțeleg mai bine, deoarece am participat la producerea unuia”; „am învățat mai multe despre cuvintele comune din alte limbi, fapt care m-a ajutat să informez, la rândul meu, alte persoane care erau interesate de acest subiect”; „am învățat cum să creez un logo potrivit pentru un anumit lucru din proiect, fapt care m-ar putea ajuta pe viitor”; „am putut aplica cunoștințele digitale la lecții și să ofer sfaturi altor persoane”).

Tehnologia digitală a intrat în viața școlii poate forțat în pandemie, dar pe măsură ce elevii și profesorii s-au acomodat, au fost evidențiate și avantajele predării și învățării online, nu numai aspectele problematice. Proiectele eTwinning desfășurate anterior pandemiei au pregătit elevii în domeniul digital („să accesez mai ușor platformele”), aceștia utilizând intens spațiul de lucru virtual TwinSpace sau diverse aplicații. De exemplu, unii elevi menționează explicit diverse softuri/aplicații și scopul pentru care au fost utilizate (Canva, Padlet, Jamboard, Livresq, Kahoot, Wordwall, Story jumper etc.), precizând beneficiile pe care experiențele de lucru prin intermediul tehnologiilor digitale în proiectele eTwinning le-au adus: „pe parcursul proiectului, am folosit diferite aplicații și site-uri pentru îndeplinirea sarcinilor de lucru, care m-au ajutat mai târziu la învățare și teme, mai ales când am făcut școală online”; „am învățat lucruri noi pe diverse aplicații de editare, astfel încât le folosesc în proiectele mele”; „am învățat să filmez și să încadrez imaginea în cadru într-un mod adecvat” sau „acum, că a venit pandemia, lucrurile s-au schimbat și pe mine mă ajută și în momentul actual să mă descurc mult mai bine în online deoarece am participat la acest proiect”. Pe lângă abilități de utilizare a noilor tehnologii, elevii au învățat în proiectele eTwinning și elemente referitoare la siguranța în mediul online. Competențele digitale au fost utile pentru satisfacerea unor interese ale elevului din afara școlii („am învățat să fac un cont Google.”; „în jocuri video”).

O parte dintre elevi conectează utilizarea unor aplicații specializate pentru

comunicare (Skype, Zoom, Meet etc.) cu ideea de eficiență în comunicare. În acest sens, unii elevi au formulat observații critice cu privire la eficiența aplicațiilor de comunicare din cadrul proiectelor, aprecieri pozitive cu privire la alte aspecte tehnice sau recomandări de ameliorare: „*m-am bucurat mult când platforma a creat butoanele de vot care eliminau Mentimeter sau alte aplicații*”; „*actualizarea unui forum de discuții care să permită organizarea pe grupuri de lucru*”.

4. Concluzii

Analiza impactului Programului eTwinning a pus în evidență succesul său în România, iar formatul colaborativ de interacțiune între școli din mai multe țări a constituit o sursă de inspirație pentru profesorii care au dorit să participe la experiențe de învățare autentice, împreună cu elevii lor. Analiza realizată în articolul de față cu privire la opiniile exprimate de elevi evidențiază că aceste experiențe s-au dovedit utile pentru dezvoltarea lor personală, au constituit ocazii pentru exersarea învățării prin colaborare și au oferit cadrul necesar pentru exersarea competențelor în contexte noi.

Implicarea elevilor în realizarea unor proiecte eTwinning a însemnat: asumarea unor obiective; un mediu pozitiv de învățare; valorizarea contribuțiilor personale; un format de lucru care încurajează feedbackul și evaluarea rezultatelor. Beneficiile colaborative (precum: validarea utilității limbilor străine; deschidere socială, prin interacțiune interculturală; cultură generală; cunoaștere de sine; reflecție asupra raporturilor cu sine și cu lumea exterioară) potențează beneficiile din planul dezvoltării personale, ambele fiind percepute ca atuuri pe termen lung. Activitățile din acest program au presupus: transferuri în contexte noi a unor tehnici utilizate, de obicei, pentru rezolvarea unor sarcini școlare; rezolvarea unor probleme de interes pentru elev; siguranță în utilizarea tehnologiilor/programelor digitale; eficiență și optimizare a unor sarcini de lucru. Nu în ultimul rând, experiențele privind autonomia și responsabilizarea au pus în evidență valoarea experienței interculturale, ca ferment pentru atitudini reflexive față de stilul personal de învățare, față de atitudini și comportamente proprii și ale celor din jur.

Aceste experiențe de învățare din proiectele eTwinning au nevoie de utilizare,

validare și valorificare în contexte diverse, mai ales în mediul formal de educație. Analiza de față oferă sugestii pentru înțelegerea oportunităților oferite de aceste proiecte, dar depinde de profesori ca să transforme rezultatele proiectelor în stiluri și rutine de lucru la clasă, precum și de elevi să le pună în act în experiențele lor de învățare și de acțiune în școală și în afara acesteia.

Referințe

- Alexandru, M. (coord.), Aramă, A., Căpiță, L., Catană, L., Gheorghe, O., Mihăilescu, A., Țăranu, A.M., & Velea, S. (2022). *Parteneriate pentru învățare. Experiințe ale elevilor, profesorilor și școlilor*. Editura Universitară.
- Altschuld, J.W., & Kumar, D.D. (2010). *Needs Assessment: An Overview*. SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781452256795>.
- Arias, S., & Clark, K.A. (2004). Instructional technologies in developing countries: A contextual analysis approach. *TechTrends*, 48(4), 52-55.
- Catană, L., & Angelușiu, M. (2018). Disciplinele opționale în școala românească: opinii ale părinților. *Revista de Pedagogie*, 66(2), 189-209. <https://doi.org/10.26755/RevPed/2018.2/189>
- Cerghit, I. (1991). O deschidere nouă în explicarea procesului de învățământ - teoria organizării situațiilor. *Revista de Pedagogie*, 40(12).
- Gilder, E. (1994). Puncte de vedere. Modele sociopedagogice între oglinzi paralele. *Revista de Pedagogie*, 43(5-7).
- Khaled, B., & Meier, D. (2013). Toward a New Way of Learning - Promoting Inquiry and Reflection in Palestinian Early Childhood Teacher Education. *The New Educator*, 9(4), 87-303.
- Khaled, B. (2016). The Impact of a Teacher Training Program on Mathematics Teaching Methodologies: Using Student-centered Learning. *American Journal of Educational Research*, 4(14), 992-998.
- Oprea, C.L. (2006). *Strategii didactice interactive*. Editura Didactică și Pedagogică.
- Stefaniak, J.E. (2021). Determining Environmental and Contextual Needs. În J.K. McDonald & R.E. West (coord.), *Design for Learning: Principles, Processes, and Praxis*. EdTech Books.
- Palade, E. (coord.), Fartușnic, C., Teșileanu, A., Horga, I., Preoteasa, L., Moșoiu, O., & Irimia, T.M. (2020). *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea curriculumului național. Cadrul de referință al curriculumului național*. https://drive.google.com/file/d/1r8YZCPUG_Tipm1muMpw29XMJ0nBEefj9/view

- McDonald, J.K., & West, R.E. (2020). Introduction. În J.K. McDonald & R.E. West (coord.), *Design for Learning: Principles, Processes, and Praxis*. EdTech Books.
- Pappas, C. (2013, April 26). *17 Tips to Motivate Adult Learners*. <https://elearningindustry.com/17-tips-to-motivate-adult-learners>

The online version of this article can be found at:
<http://revped.ise.ro/category/2022-en/>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Versiunea online a acestui articol poate fi găsită la:
<http://revped.ise.ro/category/2022-ro/>

Această lucrare este licențiată sub Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Pentru a vedea o copie a acestei licențe, vizitați <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> sau trimiteți o scrisoare către Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, SUA.